

Asia: VN/23633/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausujat ovat Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n jäsenjärjestöistä valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt Eläkeliitto ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto ry ja Eläkeläiset ry. Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto.

Emme kannata esitystä. Toteutuessaan esitys nostaisi vuosittaista lääkeomavastuuta nykyisestä 592,16 eurosta siten, että ehdotettu lääkkeiden vuosiomavastuuosuus vuonna 2024 olisi 619,39 euroa.

Eläkeläiset kokevat useimmin vaikeuksia juuri terveystenonien kattamisessa. Vanhuuseläkeikäiset saavat tyypillisesti toimeentulotukea terveydenhoito- ja lääkemenoihin (Eläkkeet ja eläkeläisten toimeentulo: kehitys vuosina 1995–2020. ETK 2022)

Terveyspalveluihin ja lääkkeisiin liittyvät omavastuuosuudet kasvattavat erityisesti ikääntyneiden tuloköyhyysriskiä. Vuosina 2015-2019 tehtyjen lääkekorvausten heikentämisten tiedetään lisänneen erityisesti eläketulon varassa elävien köyhyyttä. (Analysing the Effects of Healthcare Payment Policies on Poverty: A Microsimulation Study with Real-World Healthcare Data. Aaltonen, Tervola, Heino. Finnish Institute for Health and Welfare, Finland; Kela research, Finland. International Journal of Microsimulation 16(1) 2023)

Vuosittaisen lääkeomavastuuosuuden korottaminen kohdentuu ikääntyneeseen väestöryhmään. Ikääntyneet ovat lukumääräisesti suurin lääkkeitä tarvitsevien ikäryhmä. Vuoden 2022 lopussa voimassa olleista lääkekorvausoikeuksista 69 % oli 65 vuotta täyttäneiden ryhmässä. (KELA) Suurin osa ikääntyneistä käyttää myös ei-korvattavia lääkkeitä säännöllisesti.

Kun lääkkeiden kokonaisynti vähittäismyyntihinnoin oli 3 620 miljoonaa euroa vuonna 2021, niin avohoidon reseptilääkkeiden osuus siitä oli 2 400 miljoonaa euroa eli 66 % euroa (Fimea). Lähes kaikilla ikääntyneillä on myös käytössään vähintään yksi ei-korvattava lääke.

Käytetyt ei-korvattavat lääkkeet ovat hoitosuosituksen mukaisia ja välttämättömiä lääkkeitä, ja niitä käytetään ikääntyneille tavanomaisten oireiden ja sairauksien hoitoon tai ennaltaehkäisyyn. Koska ei-korvattavat lääkkeet eivät kerrytä lääkkeiden vuotuista omavastuuosuutta, voivat niistä aiheutuvat kustannukset olla merkittäviä, sillä eläkeläisten pienituloisuus on yleistä.

Jos lääkeomavastuuta korotetaan, ikääntyneet joutuvat tinkimään lääkehoidostaan. Vuonna 2022 alle 1250 e/br/kk olevia eläkkeitä sai 32,6 % naisista ja 24 % miehistä. Yhdellä kolmasosalla eläkkeen saajista eläke oli yli 2000 e/kk mediaanieläkkeen ollessa 1614 e/br/ kk. (ETK 2023; läkkäiden ei-korvattavien lääkkeiden käyttö Puolakka 2013)

Eläkeläisten toimeentulossa on myös merkittävää epätasa-arvoa sukupuolten välillä: vuonna 2022 keskimääräisissä eläkkeissä oli naisten (1658 e/kk) ja miesten (2070 e/kk) välillä eroa yli 400 euroa kuukaudessa (ETK 2023). Täten eläkeläisten toimeentuloon koskeminen esityksen mukaisesti vaikuttaa selkeän sukupuolittuneella tavalla. Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee heikentämään myös tulevalle vuodelle ja hallituskaudelle suunniteltu eläkkeensaajan asumistukeen vaikuttava indeksijäädytys. Tämä kohdistuu nimenomaan pienituloisimpiin eläkeläisiin. On myös todettava yhteys heikomman terveydentilan omaavien eläkeläisten ja eläkkeen pienuuden välillä. Erityisesti paljon sairastavilla on ollut todennäköisemmin puutteellinen työura ja sen myötä myös matalampi eläkekertymä.

EETU ry:n teettämän Huomisen kynnyksellä 2022-kyselytutkimuksen perusteella eläkeläisten tämän päivän suurin huolenaihe (44 % vastaajista) on juuri eläkkeen pienuus.

Muistutamme, että Suomessa avohoidon lääkkeissä potilaiden maksuosuudet ovat kansainvälisesti vertailtuna korkeita. Ylipäätään vuosittaisen lääkeomavastuun täytyminen auttaa vain niitä, joilla on varaa ostaa lääkkeitä. Lääkekaton jakaminen vuosittaisiin osiin ei yksistään poista juurisyytä siihen, miksi ikääntyneillä pienituloisilla ei ole varaa ostaa lääkärin heille määräämää lääkehoitoa.

Vuorisalo Irene

Eläkeliitto ry - Lausijat ovat EETU ry:n jäsenjärjestöistä valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt Eläkeliitto ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto ry ja Eläkeläiset ry